

Симентальська худоба – порода світового значення

Анотація. *Висвітлено сучасний стан та перспективи розвитку симентальської породи ВРХ в Європі та світі. Показано, що найближчим часом ця худоба буде поширюватись на всіх континентах завдяки високому потенціалу молочної і м'ясної продуктивності. Комбінована молочно-м'ясна продуктивність сименталів у багатьох випадках економічно вигідна альтернатива суто спеціалізованим породам великої рогатої худоби.*

Ключові слова: порода, симентал, голштин, молочна і м'ясна продуктивність.

СИММЕНТАЛЬСКИЙ СКОТ – ПОРОДА МИРОВОГО ЗНАЧЕНИЯ.

Аннотация. *Описано современное положение и перспективы развития симментальской породы КРС в Европе и в мире. Показано, что в ближайшей перспективе эта порода будет распространяться на всех континентах благодаря высокому потенциалу молочной и мясной продуктивности. Комбинированная молочно-мясная продуктивность симменталов во многих случаях является экономически выгодной альтернативой сузубо специализированным породам.*

Ключевые слова: порода, симментал, голштин, молочная и мясная продуктивность.

SIMMENTAL'SKIY CATTLE is BREED of WORLD VALUE

Abstract. *The article is devoted to modern condition and prospects of development of cattle Simmental breed in Europe and the world in General. It is shown that in the near term, this breed will strengthen its spread to all continents of the world because of the high potential of dairy production on average 6000 kg of milk with a fat content of 4% and protein - 3,4%, and meat productivity. When normalized feeding daily average gain of live weight exceed 2 kg. Combined dairy and meat productivity simmental in many cases is a cost-effective alternative to the specialized milk productivity.*

Key words: breed, simmental, holstein, milk and meat productivity.

Ю.ГУЗЄЄВ, здобувач
І.ГОНЧАРЕНКО, Д.ВІННИЧУК,
доктори с.-г. наук

Незабаром перед людством виникне доволі складна проблема: забезпечення населення м'ясом, тому селекційні програми повинні включати завдання збільшення виробництва не лише молока, але і яловичини.

Матеріалом досліджень була статистична звіт-

ність України, власні спостереження та вивчення опублікованих матеріалів вітчизняних і зарубіжних авторів.

Результати досліджень. В Україну, за даними Швейцарської племінної книги, було ввезено з 1900 по 1965 рік 1527 голів племінної симентальської худоби. Саме ці тварини та їх потомки стали тим фундаментом, на якому формувалася (спочатку шляхом вбирного схрещування) симентальська худоба України.

Таблиця 1
Кількість Європейської популяції
симентальської худорби

Країна	Загальна кількість породи, гол.	Кількість контрольних господарств	Кількість корів в 1 господарстві, гол.
Німеччина	3 590 000	20 505	32
Австрія	1 720 000	17 700	14
Франція	1 500 000	4 781	40
Сербія	867 000	8 660	5
Чехія	604 000	1 177	149
Швейцарія	245 000	4 100	36
Словенія	234 000	9 780	4
Хорватія	229 000	24 307	5
Словаччина	180 000	212	198
Італія	135 000	4 180	10
Угорщина	110 000	507	24

До 1990 року в господарствах України симентальська худоба власної селекції за чисельністю поголів'я займала перше місце. Сименталів використовували як комбіновану молочно-м'ясну породу. За кількістю корів-рекордисток з продуктивністю 10 000 кг молока і більше за лактацію ця порода теж домінувала серед порід великої рогатої худоби України [2].

Селекційний процес породи забезпечували державні племінні заводи більше 20 господарств – у Київській, Чернігівській, Черкаській, Вінницькій, Кіровоградській, Чернівецькій, Львівській, Харківській та інших областях. В одному племзаводі утримували в середньому 400–600 корів, які були розміщені на фермах з комплексною механізацією. Середній надій на одну фуражну корову ста-

новив 4200 – 5100 кг молока з вмістом жиру 3,9 – 4,0%, протеїну – 3,3 – 3,5%.

Селекційну роботу здійснювали під керівництвом професора Миколи Антоновича Кравченка і фахівців Укрплемоб'єднання Міністерства сільськогосподарства України. У результаті був створений цінний український тип симентала, який успішно використовували і в республіках колишнього СРСР, а також зарубіжних країнах – Австрії, Німеччині, Угорщині, Чехії, США та ін.

До США українських сименталів завозили як м'ясну худобу. Молочний потенціал симентальської худоби в Україні забезпечував одержання надойв на 1 фуражну корову на рівні 3000 кг молока, а на 100 га сільськогосподарських угідь виробляли по 500 ц молока та 100 ц м'яса.

В країнах Європи і світу симентали займають провідне місце серед порід великої рогатої худоби молочної і м'ясної продуктивності. За даними Всесвітньої федерації симентальської худоби в країнах світу на 2001 рік налічувалося майже 40 млн. голів сименталів [3].

Сформовано дві континентальні організації: у 1962 р. – Європейська федерація симентальської худоби (EVF – Europäischen Vereinigung der Fleckviehzüchter) організаціями Німеччини, Франції, Італії, Югославії, Австрії, Швейцарії і в 1974 р. – Всесвітня федерація симентальської худоби (WSFF – World Simmental-Fleckvieh Federation), яка об'єднує 35 різних країн на п'яти континентах: Європи, Африки, Північної та Південної Америки, Австралії. Ареал породи охоплює всю Європу (табл. 1) [4]. З них симентальську породу молочною напрямом продуктивності розводять у 8-ми, м'ясо-молочною – в 12- та м'ясною в 15-ти країнах [5].

Загальна чисельність молочних корів становить 6 млн. голів. В Австрії частка сименталів сягає 80% від загальної кількості великої рогатої худоби, створені племінні стада з надоем понад 10000 кг на корову, ведеться облік рекордисток за прижиттєвим надоем 100000 кг (стотисячниць) молока і більше, та посилено ведеться селекція в цьому напрямі. Симентали відносяться до класичних культурних порід та відрізняються високою молочною і м'ясною продуктивністю. Середня молочна продуктивність в Австрії становить 6483 кг молока при жирності 4,18 та 3,43% протеїну.

Корови з найкращими показниками: Elli AT 614.916.645.- II-17/519 – 5,06 – 3,45 – 1490. Найкраща перша лактація: Doris AT 947.486.547 – I – 10.896 – 4,70 – 3,80 – 925. Провідне стадо: Gruber Wilfried, Kraubath/Mur 10 -10.663 – 5,43 – 579 - 3,58 – 382 – 960. Рекорд за надоем становить: III- 20.890-4,20-3,43; рівень прижиттєвої продуктивності в 2006 році був 23.650 кг.

Таблиця 2
Продуктивність корів європейської
популяції симментальської породи
(в середньому на підконтрольну корову)

Назва спорідненої європейської популяції симментальської породи	Кількість корів, тис.гол.	Надій, кг	Жир, %	Протеїн, %
Німеччина (2005 г.)				
Пістрява худоба	660	6 643	4,18	3,53
Австрія (2005 г.)				
Пістрява худоба	257	6363	4,2	3,44
Швейцарія (2005 г.)				
Симентал	16	5651	3,83	3,33
Полово – пістрява худоба	53	6831	3,93	3,27
Франція (2005 г.)				
Симентал французський	14	6018	3,92	3,45
Монбельярд	358	6158	3,86	3,41
Італія (2004 г.)				
Італійська пістрява худоба	48	6313	3,91	3,42
Чехія (2004 г.)				
Чеська пістрява	170	5864	4,16	3,42
Словаччина (2004 г.)				
Словацька пістрава	37	4919	4,09	3,30
Угорщина (2004 г.)				
Угорська пістрява (мадьятарка)	14	5023	3,99	3,43
Сербія				
Пістрява худоба	43	4710	3,92	-

У більшості країн Європи селекцію сименталів ведуть і за молочною, і за м'ясною продуктивністю, що передбачає розведення великих за розміром і живою масою корів з метою одержання і молока, і м'яса. У селекційні індекси відбору включають екстер'єрний тип, продуктивне довголіття і стан здоров'я [6].

Висока жива маса повновікових тварин (майже 700 кг) і бугаїв – плідників – 1200 кг і більше, зумовлюють на рівні геному у потомстві посилену інтенсивність росту протягом перших 2-х років життя тварин, що забезпечує одержання середньодобового приросту живої маси на рівні 2100 г.

Для розведення сименталів по м'ясному типу в Україні виведено спеціалізовану м'ясну породу сименталів з високою інтенсивністю росту, здатних при відмінних умовах утримання та годівлі давати високі прирости живої маси. Але зосередження на високій інтенсивності росту може мати негативні наслідки, які призводять до зниження живої маси та передчасного відкладання та накопичення жиру в організмі тварини. Такі наслідки виникли в шортгорнській, герефордській, абердин-ангуській породах, вони втрачають колишнє визнання внаслідок здрібнювання тварин при селекції на скоростиглість.

Як відомо, голштинська худоба також велика за габаритними розмірами і живою масою [7], що сприяло одержанню в F₁ помісей (симентал x голштин) найвищих показників молочної продуктивності, а також задовільної енергії росту при відгодівлі бичків.

Саме ця обставина призвела до знищення українського симентала методом поглинального схрещування з плідниками голштинської породи. Однак у специфічних умовах перебування форм власності в Україні скотарство нові власники сприймають як механізм одержання надприбутків, не враховуючи специфіки живого організму, тварини втратили плідність, знизився вміст жиру та протеїнів у молоці, збільшилася частота захворювань на туберкульоз та лейкоз, скоротився термін господарського використання – 2–2,5 лактації, проявилась генетично зумовлена непридатність молока високохолштинізованих помісей до виробництва твердих сирів типу «швейцарський». У молоці голштинів міститься досить значна кількість – лактоглобулінів, які зумовлюють не лише у дітей, але й у дорослих людей, алергічні реакції.

Вказаний комплекс недоліків голштинської породи значно підірвав довіру господарств до

умілої реклами фахівців асоціації з розведення голштинів США та Канади.

У країнах світу все більшої популярності набуває симентальська худоба селекції ФРГ і Австрії.

В Україну з Австрії були імпортовані стада сименталів в Уманське племпідприємство Черкаської області і племгосподарство «Шупики» Богуславського району Київської області. Ці господарства успішно забезпечили з економічним ефектом виробництво молока і м'яса. Вирощено високопродуктивних корів з надоями – 8-9 тис. кг молока за лактацію, але цінних племінних бугайців змушені здавати на м'ясокомбінати через відсутність попиту на племпродукцію.

На даний період в Україні не залишилось жодного племінного заводу з розведення українського симентала. Під гаслом виведення супермолочної породи були знищені найкращі племінні стада сименталів поглинальним схрещуванням з голштинською породою, але великого молока не одержали. Зміна породного складу великої рогатої худоби призвела до появи в Україні туберкульозу, лейкозу, піроплазмозу, анаплазмозу та інших хвороб, про які замовчується в джерелах масової інформації.

У нинішній час симентали вважаються найпопулярнішою породою в м'ясному скотарстві. Більше 15 країн світу визнають симентальську породу однією з кращих порід, пристосованих до технології м'ясного скотарства, їх широко використовують у промисловому схрещуванні та створенні спеціалізованих м'ясних порід. Порівняльна продуктивність та біотехнологічна характеристика м'ясних порід України красномовно вказують на неперевершені властивості симентальської худоби відносно багатьох класичних порід Європи.

У концепції розвитку молочного та м'ясного скотарства симентальська порода - одна з прогресивних порід, тому при наявності такого поголів'я з доброю пристосованістю до місцевих умов нема ніякої необхідності робити ставку на імпорт молочних і м'ясних порід худоби, якими б вони привабливими не вважались. З експортом племінних тварин з високим генетичним потенціалом ми не зможемо експортувати умови їх існування, середовище, клімат і мікроклімат, а тому у нашому докільлі вони ніяк не здатні проявити того рівня продуктивності, який мають на своїй батьківщині. Так, наприклад, в Голландії зима триває 3 місяці, а в нас – 6.

Цінні якості симентальської породи вміло використовують зарубіжні селекціонери Австрії, Німеччини, Франції, Італії та інших країн – в кінцевому результаті забезпечені і молоком, і м'ясом.

Висновки

Україні необхідно терміново відроджувати втра-

чений потенціал симентальської худоби українського типу, використовуючи світовий та власний досвід, що допоможе уникнути різкого занепаду вітчизняного тваринництва.

Поінформованість населення про успішний розвиток симентальської породи в країнах Євросоюзу, в Росії, Казахстані, Білорусі та інших державах сприятиме інтенсивнішому нарощуванню її поголів'я.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Племінна робота з породами великої рогатої худоби.* / Колектив авторів. Під редакцією проф. **М.А. Кравченко.** – К. – «Урожай». – 1970. – с. 328.
2. **Винничук Д.Т., Котенжі Г.П.** Ретроспективний аналіз довголіття симентальських корів. // *Вісник Сумського національного аграрн. університету. Серія «Тваринництво».* – Суми, 2010. – Вип.12(18). – С. 21-26.
3. **Raganitsch G.** *Das Österreichische Fleckvieh und seine Genetik.* // *Zwettl «Eigenverlag».* – 2001. – 368 p.
4. **Miesenberger J.** *Rinderzucht Osterreich in Moskau erfolgreich «Rieder Fleckvieh in alle Welt».* // *Mitteilungen. Ried.* – 2008. – P. 4.
5. **Пабам В.О., Сірацький Й.З.** *М'ясна продуктивність і відтворювальна здатність симентальської худоби.* – К.: ТОВ «Міжнародна фінансова агенція», 1998. – 151 с.
6. **Tröst S., K. Zottl.** *Fleischrinderabschluss 2006/2007 –Wieselburg: No Genetik Rinderzuchtverband, 2008.* – №1. – S. 7-8.
7. **Винничук Д.Т., Гузев Ю.В., Коваленко В.П., Гиль М.И.** *Некоторые аспекты происхождения и остеометрии крупного рогатого скота и его сородичей.* // *Вісник аграрної науки Причорномор'я.* – Миколаїв, 2009. – Вип. 4(51). – С. 190 – 202.

